

***การพัฒนาแนวทางการบริหารวิชาการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียนโดยใช้วงจรคุณภาพ (PDCA) ของโรงเรียนวัดสันติคีรีธรรม
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2**

กุลธิดา ชุ่นอินทร์^{1*} นันทพงศ์ หมิแหละหมั่น² จิรศักดิ์ แซ่ไคว³

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

²⁻³ อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

*Corresponding author e-mail: kuntida8589@gmail.com Tel.087-2778589

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนวัดสันติคีรีธรรม 2) พัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้วงจรคุณภาพ (PDCA) และ 3) ตรวจสอบและยืนยันความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทาง การวิจัยนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (R&D) 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นโดยใช้แบบสอบถามกับผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 22 คน ซึ่งได้จากการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง ขั้นที่ 2 พัฒนาแนวทางโดยสัมภาษณ์ผู้บริหารและครูจากโรงเรียนต้นแบบ 2 โรงเรียน รวม 6 คน และขั้นที่ 3 ประเมินแนวทางโดยผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และดัชนีความต้องการจำเป็น ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารงานวิชาการ มีสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับปานกลาง และสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีความต้องการจำเป็นสูงสุดด้านการพัฒนาหลักสูตร 2) แนวทางที่พัฒนาขึ้นครอบคลุม 4 ด้าน คือ การพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล และการนิเทศการศึกษา ผ่านกระบวนการ PDCA ที่สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน 3) ผลการประเมินแนวทางอยู่ในระดับเหมาะสมและเป็นไปได้สูง โดยมีลักษณะเด่นคือการบูรณาการวงจร PDCA เข้ากับการบริหารงานวิชาการอย่างเป็นระบบ ซึ่งเป็นแนวทางใหม่ที่ส่งเสริมการพัฒนาอย่างยั่งยืนของผู้เรียน ครู และผู้บริหาร

คำสำคัญ: การบริหารสถานศึกษา; แนวทางการบริหารงานวิชาการ; ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน; การปรับปรุงคุณภาพ; วงจรคุณภาพ (PDCA)

* Received: 2025-09-24, Revised: 2025-10-21, Accepted: 2025-10-21

Developing the Guidelines of Academic Administration for Enhancing Learning Achievement by Using Quality Control Circle for Watsantikirirom School Under Surat Thani Primary Educational Service Area Office 2

Kuntida Soonin^{1*} Nantapong Milaheman² Jirasak Saekhow³

Master of Education Program in Educational Administration, Suratthani Rajabhat University

*Corresponding author e-mail: kuntida8589@gmail.com Tel.087-2778589

Lecturer of Faculty of Education, Suratthani Rajabhat University

e-mail: kuntida8589@gmail.com Tel.087-2778589

ABSTRACT

The objectives of this research were: (1) to study the current conditions, desired conditions, and needs for academic administration at Wat Santikirirom School; (2) to develop academic administration guidelines for enhancing learning achievement using the PDCA quality cycle; and (3) to evaluate the appropriateness and feasibility of the developed guidelines. This study employed a Research and Development (R&D) design consisting of three phases: Phase 1 studied the current and desired conditions and needs through questionnaires administered to 22 school administrators, teachers, and educational personnel selected by purposive sampling; Phase 2 developed the guidelines through interviews with six participants—administrators and teachers—from two model schools; and Phase 3 evaluated the guidelines with five experts. Data were analyzed using mean, standard deviation, and the modified priority needs index (PNImodified). The results showed that (1) the current state of academic administration was at a moderate level, while the desired state was at a very high level, with the greatest needs in curriculum development; (2) the developed guidelines covered four aspects—curriculum development, teaching and learning, measurement and evaluation, and educational supervision—implemented through the PDCA process, consistent with the school's context; and (3) the expert evaluation indicated high appropriateness and feasibility. The guidelines' distinctive feature lies in the integration of the PDCA cycle into school-level academic administration, representing an innovative approach that enhances learning management efficiency and promotes sustainable development among students, teachers, and administrators.

Keywords: School Management; Academic Administration Guidelines; Learning Achievement; Quality Improvement; PDCA Quality Cycle

บทนำ

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ อันนำไปสู่การพัฒนาประเทศทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรมอย่างสมดุลและเหมาะสมกับบริบทภายในและภายนอกประเทศ การจัดการศึกษาที่มีคุณภาพจึงมีบทบาทสำคัญในการสร้างทรัพยากรมนุษย์ที่มีศักยภาพในการพัฒนาชาติให้ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) ทั้งนี้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้บัญญัติรับรองสิทธิในการศึกษาของประชาชนโดยมุ่งให้ทุกคนได้รับโอกาสทางการศึกษาอย่างเสมอภาค เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตและพัฒนาศักยภาพมนุษย์ให้สอดคล้องกับความต้องการของยุคสมัย (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย, 2560) นอกจากนี้ การดำเนินนโยบายปฏิรูปการศึกษาตามแนวทางของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ได้กำหนดสาระการเรียนรู้ ตัวชี้วัดและมาตรฐานการศึกษาที่มุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะสำคัญสู่มาตรฐานสากล (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2563) โดยการใช้การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นเครื่องมือสำคัญในการตรวจสอบคุณภาพการศึกษา ผ่านการทดสอบระดับชาติ ได้แก่ การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 และการทดสอบความสามารถพื้นฐานของผู้เรียนระดับชาติ (NT) สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เพื่อประเมินความรู้ ความคิดรวบยอด และทักษะสำคัญของผู้เรียนให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาระดับสากล (กระทรวงศึกษาธิการ, 2563)

การบริหารงานวิชาการเป็นภารกิจหลักที่สำคัญที่สุดของสถานศึกษา เนื่องจากคุณภาพการศึกษาสามารถพิจารณาได้จากความสำเร็จของงานวิชาการ หากสถานศึกษาใดมีการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิภาพ ย่อมส่งผลให้เป็นที่ยอมรับของสังคมและมีชื่อเสียงในด้านคุณภาพการจัดการศึกษา (ปรียาภรณ์ ตั้งคุณานันต์, 2562) ผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรให้ความสำคัญกับการบริหารงานวิชาการมากกว่างานด้านอื่น เนื่องจากเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ขณะที่ยังงานบริหารด้านอื่นมีบทบาทสนับสนุนให้กระบวนการจัดการเรียนการสอนบรรลุเป้าหมายของหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ (มุนาจารง, 2560) ผู้บริหารที่ประสบความสำเร็จในการบริหารงานวิชาการมักมีวิสัยทัศน์และแนวคิดใหม่ในการพัฒนา สนับสนุนให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง และสามารถนำนโยบายหรือปรัชญาของสถานศึกษาไปสู่การปฏิบัติได้จริง ตลอดจนรู้จักปัญหาในงานวิชาการและมีแนวทางแก้ไขที่เหมาะสม ทั้งนี้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ยังให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนไทยให้มีความรู้ ความสามารถ และคุณลักษณะที่เหมาะสมตามมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ (สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, 2560) ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า การบริหารงานวิชาการมีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการยกระดับคุณภาพและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนในทุกระดับการศึกษา

การบริหารงานวิชาการให้เกิดประสิทธิภาพและความยั่งยืน จำเป็นต้องมีระบบการจัดการที่เป็นแบบแผนและมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง หนึ่งในกระบวนการที่ได้รับการยอมรับอย่างแพร่หลายคือวงจรคุณภาพของเดมมิง (Deming Cycle) หรือวงจร PDCA ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนการ

วางแผน (Plan) การปฏิบัติ (Do) การตรวจสอบ (Check) และการปรับปรุง (Act) ที่เชื่อมโยงกันเป็นระบบ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริงและการพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง (สุขสันต์ สุขสงคราม, 2564; Deming, 2004) การนำวงจรคุณภาพมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาช่วยให้การดำเนินงานเป็นระบบมากขึ้น โดยเฉพาะด้านการบริหารงานวิชาการ ซึ่ง PDCA สามารถใช้เป็นเครื่องมือในการวางแผนการจัดการเรียนรู้ การติดตามและประเมินผลการเรียนของผู้เรียน ตลอดจนการปรับปรุงกระบวนการสอนให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาและความต้องการของผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

ในบริบทของโรงเรียนวัดสันติคีรีรัมย์ ซึ่งเป็นโรงเรียนในชุมชนที่มีนักเรียนส่วนใหญ่มาจากครอบครัวฐานะปานกลางถึงต่ำ โรงเรียนยังคงประสบปัญหาด้านการบริหารงานวิชาการและการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน เนื่องจากข้อจำกัดด้านบุคลากร งบประมาณ และทรัพยากรทางการศึกษา ส่งผลให้การวางแผนการจัดการเรียนรู้ไม่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียน การติดตามและประเมินผลยังไม่ครอบคลุม และการพัฒนาครูยังไม่ต่อเนื่อง (โรงเรียนวัดสันติคีรีรัมย์, 2566) ผลการประเมินคุณภาพผู้เรียนระดับชาติสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาดังกล่าว โดยผลการทดสอบความสามารถพื้นฐานของผู้เรียนระดับชาติ (NT) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 47.98 ต่ำกว่าระดับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ซึ่งอยู่ที่ร้อยละ 56.65 และต่ำกว่าระดับประเทศที่ร้อยละ 57.78 ขณะที่ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินักเรียนขั้นพื้นฐาน (O-NET) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีคะแนนเฉลี่ยรวม 4 วิชา ร้อยละ 39.40 ต่ำกว่าระดับประเทศ (ร้อยละ 41.33) และระดับสพฐ. (ร้อยละ 39.56) ส่วนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีคะแนนเฉลี่ยรวมเพียง ร้อยละ 31.07 ต่ำกว่าระดับประเทศ (ร้อยละ 34.47) และระดับสพฐ. (ร้อยละ 34.71) ตามลำดับ (โรงเรียนวัดสันติคีรีรัมย์, 2566) ผลดังกล่าวสะท้อนถึงความจำเป็นในการพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการอย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะการประยุกต์ใช้วงจรคุณภาพ PDCA เป็นกลไกสำคัญในการบริหารจัดการ ผ่านขั้นตอนการวางแผน (Plan) การดำเนินการ (Do) การตรวจสอบ (Check) และการปรับปรุงพัฒนา (Act) เพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาในศตวรรษที่ 21 อย่างยั่งยืน

จากสภาพปัญหาข้างต้น การพัฒนาแนวทางการบริหารการศึกษาโดยใช้วงจรคุณภาพ (PDCA) จึงเป็นแนวทางที่น่าสนใจในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยเริ่มจากการวางแผนร่วมกับครูและบุคลากรในโรงเรียน เพื่อระบุปัญหาและเป้าหมายในการพัฒนา จากนั้นดำเนินการทดลองใช้กระบวนการที่ออกแบบไว้ ติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง และปรับปรุงให้สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน แนวทางนี้จะช่วยยกระดับการบริหารวิชาการให้มีประสิทธิภาพ และส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนโดยรวม รวมถึงสร้างความเชื่อมั่นให้กับชุมชนและผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียน ซึ่งโรงเรียนวัดสันติคีรีรัมย์จำเป็นต้องพัฒนาแนวทางการบริหารวิชาการที่มีประสิทธิภาพเพื่อลดช่องว่างด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แนวทางที่เสนอคือการใช้วงจรคุณภาพ (PDCA) เพื่อให้กระบวนการบริหารงานวิชาการเป็นระบบ มีการติดตามผล และสามารถปรับปรุงการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับนักเรียนได้มากขึ้น การพัฒนาการ

บริหารวิชาการที่เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน จะช่วยให้สถานศึกษาสามารถยกระดับคุณภาพการศึกษา ลดความเหลื่อมล้ำ และเพิ่มศักยภาพของผู้เรียนให้สามารถแข่งขันในระดับที่สูงขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารวิชาการ โรงเรียนวัดสันติคีรีธรรม์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2
2. เพื่อพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้วงจรคุณภาพ (PDCA) ของโรงเรียนวัดสันติคีรีธรรม์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2
3. เพื่อตรวจสอบและยืนยันความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารงาน วิชาการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนโรงเรียนวัดสันติคีรีธรรม์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2

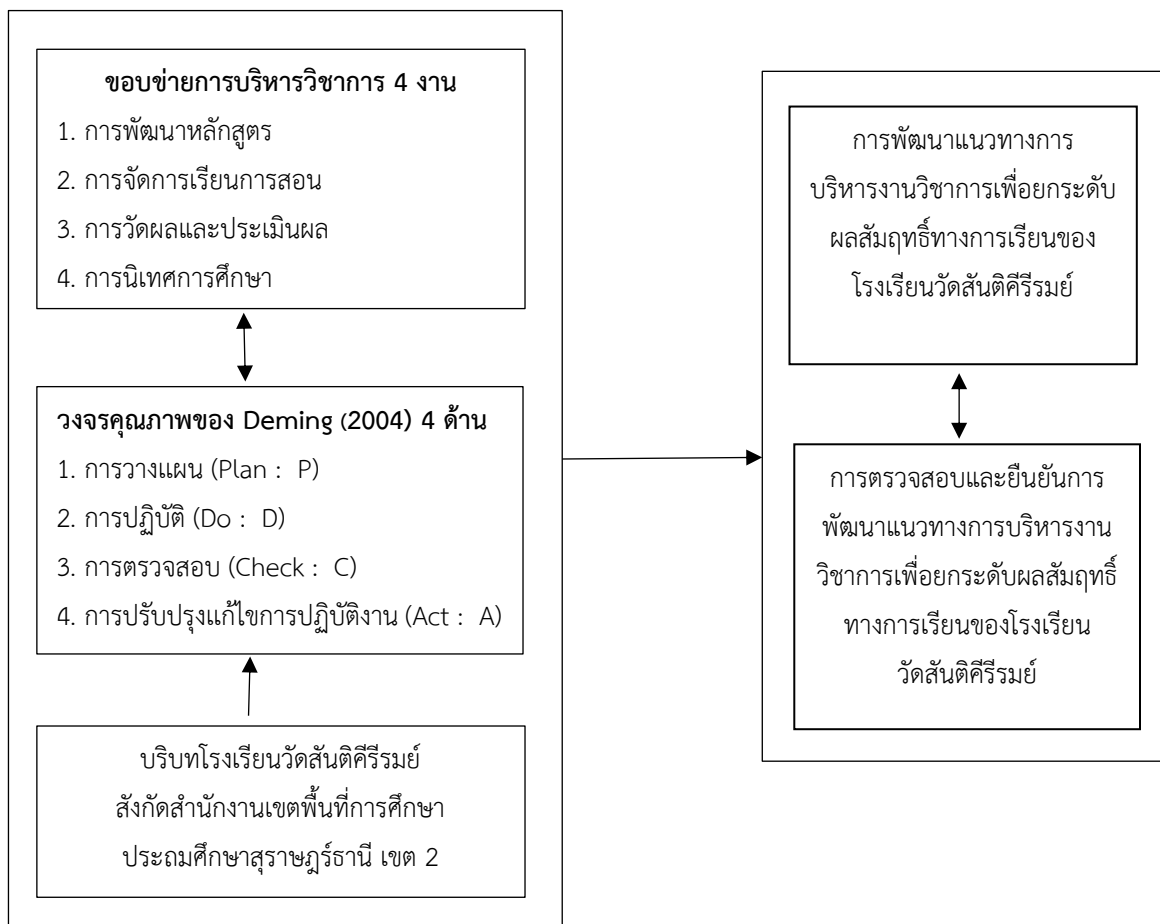
ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตของประชากร และกลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย ประกอบด้วย ผู้บริหาร ครูและ บุคลากรทางการศึกษา จำนวน 22 คน
2. ขอบเขตด้านพื้นที่ คือ โรงเรียนวัดสันติคีรีธรรม์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2
3. ขอบเขตด้านเนื้อหา คือ 1) ขอบข่ายงานวิชาการในสถานศึกษา 4 งาน ได้แก่ การพัฒนา หลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล และการนิเทศการศึกษา 2) วงจรคุณภาพของ Deming (2004) ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ การวางแผน (Plan) การปฏิบัติ (Do) การตรวจสอบ (Check) และการปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงาน (Act)
4. ขอบเขตด้านระยะเวลา คือ ดำเนินการวิจัยระหว่างเดือนพฤษภาคม 2567 ถึง กุมภาพันธ์ 2568

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้วงจรคุณภาพ (PDCA) ของโรงเรียนวัดสันติคีรีธรรม์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยมุ่งศึกษาตามแนวคิดทางการบริหารงานวิชาการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้วงจรคุณภาพ (PDCA) ซึ่งได้มาจากการสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี หลักการที่เกี่ยวกับ ขอบข่ายงานวิชาการในสถานศึกษาจากนักวิชาการ ดังนี้ กรม ภูประเสริฐ (2544); ชุมาริโซโนและคณะ

(2019); กระทรวงศึกษาธิการ (2556); สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2563); ชารี มณีศรี (2552); อุทัย บุญประเสริฐ (2540); ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553); สัมมา รณินัย (2560); ชูชาติ พ่วงสมจิตร (2561); พงศกร อุดลพิทยาภรณ์ และนันทรัตน์ เจริญกุล (2561) และสาวิตรี สิทธิชัยกานต์ และลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์ (2562) ประกอบด้วย 4 งาน ดังนี้ 1) การพัฒนาหลักสูตร 2) การวัดผลและประเมินผล 3) การจัดการเรียนการสอน และ 4) การนิเทศการศึกษา และแนวคิดวงจรคุณภาพของ Deming (2004) ประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้ 1) การวางแผน (Plan) 2) การปฏิบัติ (Do) 3) การตรวจสอบ (Check) และ 4) การปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงาน (Act) สามารถนำมาสรุปเป็นกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย ได้ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้วงจรคุณภาพ (PDCA) ของโรงเรียนวัดสันติคีรีรัมย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2

ราษฎร์ธานี เขต 2 การวิจัยนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (R&D) ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น ขั้นที่ 2 การพัฒนาแนวทางโดยการสัมภาษณ์ผู้บริหารและครูจากโรงเรียนต้นแบบ และขั้นที่ 3 การตรวจสอบและยืนยันความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางโดยผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ทั้งนี้ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$)

2. ขั้นตอนการวิจัย

วิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้วงจรคุณภาพ (PDCA) ของโรงเรียนวัดสันติคีรีธรรม์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ผู้วิจัยได้ออกแบบการวิจัยเป็น 3 ระยะ โดยมีรายละเอียด การดำเนินการวิจัย ดังต่อไปนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนวัดสันติคีรีธรรม์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักการ แนวคิด และองค์ประกอบการบริหารงานวิชาการเพื่อนำมาสร้างแบบสอบถาม เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ครอบคลุมทั้งข้อมูลพื้นฐานและความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการ ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญ 5 คน มีค่า IOC ระหว่าง 0.60–1.00 และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์เท่ากับ 0.799 และ 0.848 ตามลำดับ กลุ่มประชากร ได้แก่ ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 22 คน ซึ่งได้จากการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) ดำเนินการเก็บข้อมูลโดยผู้วิจัย วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) เพื่อเปรียบเทียบสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการในด้านต่าง ๆ ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล และการนิเทศการศึกษา และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหาและการบรรยายเชิงพรรณนา ผลการวิเคราะห์ถูกใช้เป็นพื้นฐานเพื่อพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการต่อไปในระยะต่อไป

ระยะที่ 2 การพัฒนา (ร่าง) แนวทางการบริหารงานวิชาการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้วงจรคุณภาพ (PDCA) ของโรงเรียนวัดสันติคีรีธรรม์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ขั้นแรก ผู้วิจัยนำผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) รวมถึงข้อมูลจากโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดีเลิศ (Best Practice) ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ผู้วิจัยสร้างแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเพื่อเก็บข้อมูลจากผู้บริหาร หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และครูผู้สอน รวม 6 คน ซึ่งคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากโรงเรียนที่ผ่านการประเมินคุณภาพระดับดีขึ้นไปตามเกณฑ์ของ สมศ. รอบที่ 3 โดยตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของแบบสัมภาษณ์ผ่านผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน เพื่อประเมินความ

ครอบคลุม ความสอดคล้องของคำถาม และความชัดเจนของภาษา ก่อนนำไปใช้จริง ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ถูกวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) เพื่อนำมาสังเคราะห์เป็น (ร่าง) แนวทางการบริหารงานวิชาการตามวงจรคุณภาพ PDCA ซึ่งประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ การวางแผน (Plan) การดำเนินงาน (Do) การตรวจสอบ (Check) และการปรับปรุงพัฒนา (Act) พร้อมจัดทำเป็นคู่มือแนวทางการบริหารงานวิชาการที่สามารถนำไปใช้จริงในสถานศึกษา เพื่อเป็นแนวทางเชิงปฏิบัติให้ผู้บริหารและครูสามารถนำไปใช้พัฒนาระบบการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โดยสอดคล้องกับสภาพจริงของโรงเรียนวัดสันติคีรีธรรม์และบริบทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2

ระยะที่ 3 การตรวจสอบและยืนยันความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารงานวิชาการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้วงจรคุณภาพ (PDCA) ของโรงเรียนวัดสันติคีรีธรรม์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 วิจัยได้จัดทำแนวทางการบริหารงานวิชาการที่พัฒนาขึ้นในระยะที่ 2 และนำเสนอแก่ผู้เชี่ยวชาญเพื่อประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปใช้จริง โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษาและรองผู้อำนวยการโรงเรียนที่มีประสบการณ์ด้านการบริหารวิชาการ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลคือแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางฯ ซึ่งสร้างขึ้นตามกรอบแนวคิดของวงจรคุณภาพ PDCA ครอบคลุมประเด็นการวางแผน การดำเนินงาน การตรวจสอบ และการปรับปรุงพัฒนา ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของแบบประเมินด้วยผู้เชี่ยวชาญชุดเดียวกับที่ใช้ตรวจสอบเครื่องมือในระยะก่อนหน้า เพื่อความสอดคล้องและต่อเนื่องของการประเมิน จากนั้นปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะจนได้แบบประเมินฉบับสมบูรณ์ ผลการประเมินวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (μ) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เพื่อแสดงระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ พบว่า แนวทางที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในระดับมากที่สุดทุกองค์ประกอบ ทั้งด้านหลักการ เนื้อหา กระบวนการดำเนินงาน และการประเมินผล แสดงให้เห็นว่าแนวทางดังกล่าวมีความสมบูรณ์ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริงในบริบทของสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพการบริหารงานวิชาการอย่างเป็นระบบและยั่งยืน

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารวิชาการของโรงเรียนวัดสันติคีรีธรรม์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 2 ปรากฏผลดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สภาพปัจจุบัน (D) สภาพที่พึงประสงค์ (I) ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI_{modified}) และลำดับความต้องการจำเป็นของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนวัดสันติคีรีธรรม์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 2

การบริหารวิชาการ โรงเรียนวัดสันติคีรีมัย	สภาพปัจจุบัน (D)			สภาพที่พึงประสงค์ (I)			PNI _{modified}
	μ	S.D.	แปลผล	μ	S.D.	แปลผล	
ด้านการพัฒนาหลักสูตร	3.41	0.29	ปานกลาง	4.95	0.09	มากที่สุด	0.45
ด้านการจัดการเรียนการสอน	3.45	0.26	ปานกลาง	4.92	0.11	มากที่สุด	0.43
ด้านการวัดและประเมินผล	3.42	0.19	ปานกลาง	4.82	0.17	มากที่สุด	0.41
ด้านการนิเทศการศึกษา	3.38	0.27	ปานกลาง	4.90	0.08	มากที่สุด	0.45
รวมเฉลี่ย	3.42	0.25	ปานกลาง	4.90	0.11	มากที่สุด	0.43

จากตารางที่ 1 พบว่า 1) สภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนวัดสันติคีรีมัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 3.42$, S.D. = 0.25) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยคือ ด้านการจัดการเรียนการสอน ($\mu = 3.45$, S.D. = 0.26) ด้านการวัดและประเมินผล ($\mu = 3.42$, S.D. = 0.19) ด้านการพัฒนาหลักสูตร ($\mu = 3.41$, S.D. = 0.29) และด้านการนิเทศการศึกษา ($\mu = 3.38$, S.D. = 0.27) ตามลำดับ 2) สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนวัดสันติคีรีมัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.90$, S.D. = 0.11) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตร ($\mu = 4.95$, S.D. = 0.09) ด้านการจัดการเรียนการสอน ($\mu = 4.92$, S.D. = 0.11) ด้านการนิเทศการศึกษา ($\mu = 4.90$, S.D. = 0.08) และด้านการวัดและประเมินผล ($\mu = 4.82$, S.D. = 0.17) และ 3) ความต้องการจำเป็นของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนวัดสันติคีรีมัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 2 ในภาพรวมพบว่ามีค่าเท่ากับ 0.43 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการพัฒนาหลักสูตร และด้านการนิเทศการศึกษามีดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด (PNI_{modified} = 0.45) รองลงมา คือ ด้านการจัดการเรียนการสอน (PNI_{modified} = 0.43) และด้านการวัดและประเมินผล (PNI_{modified} = 0.41) มีดัชนีความต้องการจำเป็นต่ำสุด

2. จากผลการพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้วงจรคุณภาพ (PDCA) ของโรงเรียนวัดสันติคีรีมัย พบว่า

2.1 ผลการศึกษาวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practices) จากโรงเรียนต้นแบบ 2 แห่ง พบว่าการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิภาพจะต้องดำเนินการภายใต้กรอบของ วงจรคุณภาพ PDCA (Plan – Do – Check – Act) อย่างครบถ้วน และต่อเนื่องในแต่ละองค์ประกอบของงานวิชาการ โดยสามารถสังเคราะห์ลักษณะเด่นได้ดังนี้

2.1.1 ด้านการพัฒนาหลักสูตร มีการปรับหลักสูตรสถานศึกษาให้เหมาะสมกับบริบทของท้องถิ่น โดยใช้การมีส่วนร่วมของชุมชน และนักเรียนเป็นฐานในการออกแบบสาระการเรียนรู้ มีการบูรณาการประเด็นด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมในพื้นที่อย่างเป็นรูปธรรม

2.1.2 ด้านการจัดการเรียนการสอน โรงเรียนต้นแบบให้ความสำคัญกับการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ที่เน้นกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างแท้จริง เช่น การเรียนรู้ผ่านโครงการ (Project-based learning), การใช้เทคนิคการตั้งคำถามเพื่อกระตุ้นการคิดวิเคราะห์ และการเรียนรู้จากสถานการณ์จริง ซึ่งเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงเนื้อหา กับชีวิตประจำวัน

2.1.3 ด้านการวัดผลและประเมินผล มีลักษณะเด่นในการใช้ข้อมูลจากการวัดผลเพื่อการพัฒนา (Assessment for Learning) มากกว่าการใช้เพื่อสรุปผลเท่านั้น โดยโรงเรียนต้นแบบเน้นให้ครูสามารถใช้ข้อมูลผลสัมฤทธิ์มาออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ใหม่ ๆ ที่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนเป็นรายบุคคล

2.1.4 ด้านการนิเทศการศึกษา เน้นการนิเทศเชิงพัฒนา โดยผู้บริหารทำหน้าที่เป็นโค้ช และที่ปรึกษาให้แก่ครู มีกระบวนการวางแผนการนิเทศร่วมกันระหว่างครูและผู้บริหารโดยใช้ข้อมูลผลสัมฤทธิ์และปัญหาในการจัดการเรียนรู้เป็นฐาน การนิเทศมีลักษณะไม่เป็นทางการ ยืดหยุ่น และสร้างบรรยากาศที่เป็นมิตร เช่น การเดินเยี่ยมห้องเรียนหรือการพูดคุยนอกเวลา ทั้งยังผสมการนิเทศเข้ากับเวที PLC เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันภายหลังการนิเทศ รวมถึงมีการสะท้อนผล และให้ข้อเสนอแนะเชิงสร้างสรรค์แก่ครูอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้เกิดการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้และสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ร่วมกันภายในโรงเรียนอย่างยั่งยืน

2.2 แนวทางการบริหารงานวิชาการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้วงจรคุณภาพ (PDCA) ของโรงเรียนวัดสันติคีรีมัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ครอบคลุมองค์ประกอบสำคัญ 4 ด้าน ได้แก่ การวัดและประเมินผล การจัดการเรียนการสอน การพัฒนาหลักสูตร และการนิเทศการศึกษา ดังนี้

2.2.1 การวางแผน (Plan) ควรมีกระบวนการวางแผนที่เป็นระบบและมีความรอบคอบ โดยเริ่มจากการ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงประจักษ์ ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลการประเมินภายใน-ภายนอก และข้อเสนอแนะจากครู นักเรียน และผู้ปกครอง เพื่อกำหนดเป้าหมายการพัฒนาในแต่ละด้านของการบริหารงานวิชาการอย่างชัดเจน แผนงานที่จัดทำควรมีการ ระบุเป้าหมาย ตัวชี้วัด และกิจกรรมที่สามารถดำเนินการได้จริงภายใต้บริบทของโรงเรียน และครอบคลุมทุกมิติของการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

2.2.2 การดำเนินงาน (Do) เน้นการนำแผนงานไปปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม โดยดำเนินกิจกรรมด้านวิชาการในทุกด้าน ได้แก่

1) ด้านการจัดการเรียนการสอน ครูควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีส่วนร่วม เช่น การเรียนรู้ผ่านกิจกรรมกลุ่ม การใช้สถานการณ์จำลอง การเรียนรู้โดยใช้สื่อเทคโนโลยี และควรสอนโดยเน้นทักษะการคิดระดับสูง

2) ด้านการพัฒนาหลักสูตร ปรับหลักสูตรสถานศึกษาให้เชื่อมโยงกับความต้องการของผู้เรียนและบริบทท้องถิ่น โดยพัฒนาโครงสร้างหลักสูตรที่ยืดหยุ่นและมีความหลากหลาย

3) ด้านการวัดผลและประเมินผล ใช้เครื่องมือวัดที่หลากหลาย เช่น การประเมินแฟ้มสะสมงาน แบบทดสอบปลายเปิด การสังเกตพฤติกรรม และการประเมินตนเอง เพื่อนำไปสู่การพัฒนาแบบรายบุคคล

4) ด้านการนิเทศการศึกษา จัดกิจกรรมนิเทศแบบนิเทศพัฒนา เช่น การสังเกตการสอน และการโค้ชชิ่ง เพื่อเสริมพลังการเรียนรู้ของครู

2.2.3 การตรวจสอบ (Check) ควรดำเนินการติดตามและประเมินผลกระบวนการดำเนินงานในแต่ละขั้นตอน โดยควรมีการจัดเก็บข้อมูลผลการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ ใช้ผลลัพธ์จากการประเมิน เช่น การทดสอบผลสัมฤทธิ์ การสังเกตการเรียนรู้ของนักเรียน หรือการสะท้อนของครูในเวที Professional Learning Community (PLC) เพื่อสะท้อนภาพรวมของความสำเร็จ ปัญหา และความท้าทายของการดำเนินงาน

2.2.4 การปรับปรุง (Act) ควรนำข้อมูลจากขั้นตอนการตรวจสอบมาวิเคราะห์เพื่อปรับปรุงแนวทางให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยมีการสังเคราะห์บทเรียน (Lesson Learned) และจัดทำแผนปรับปรุงในรอบถัดไปอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ควรเน้นการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครู และการส่งเสริมวัฒนธรรมการเรียนรู้ร่วมกันในองค์กร เพื่อให้แนวทางการบริหารงานวิชาการมีความยั่งยืนและสามารถยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระยะยาวได้อย่างแท้จริง

แนวทางดังกล่าวไม่เพียงแต่ช่วยให้การบริหารงานวิชาการมีทิศทางและประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น แต่ยังส่งผลให้เกิด การมีส่วนร่วมของครูในการพัฒนาวิชาชีพ การสร้างแรงจูงใจในการสอน และการยกระดับผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนอย่างชัดเจนในเชิงประจักษ์ ทั้งยังสอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ และเป้าหมายของโรงเรียนในยุคการศึกษาศตวรรษที่ 21

3. จากผลการตรวจสอบและยืนยันความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารงานวิชาการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้วงจรคุณภาพ (PDCA) ของโรงเรียนวัดสันติคีรีมย์ ปรากฏผลดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารงานวิชาการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้วงจรคุณภาพ (PDCA) ของโรงเรียนวัดสันติคีรีมย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ โดยรวมและรายด้าน

แนวทางการบริหารงานวิชาการ เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้วงจรคุณภาพ (PDCA) ของ โรงเรียนวัดสันติคีรีมย์	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	μ	S.D.	แปลผล	μ	S.D.	แปลผล
ด้านการพัฒนาหลักสูตร	4.40	0.24	มาก	4.52	0.23	มากที่สุด
ด้านการจัดการเรียนการสอน	4.32	0.33	มาก	4.48	0.18	มาก

ด้านการวัดและประเมินผล	4.48	0.23	มาก	4.48	0.23	มาก
ด้านการนิเทศการศึกษา	4.40	0.28	มาก	4.28	0.30	มาก
รวมเฉลี่ย	4.40	0.15	มาก	4.44	0.18	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ความเหมาะสมของแนวทางการบริหารงานวิชาการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้วงจรคุณภาพ (PDCA) ของโรงเรียนวัดสันติคีรีธรรม์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ส่วนความเป็นไปได้โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการพัฒนาหลักสูตรอยู่ในระดับมากที่สุด และ 3 ด้านที่เหลืออยู่ในระดับมาก

อภิปรายผล

การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้วงจรคุณภาพ (PDCA) ของโรงเรียนวัดสันติคีรีธรรม์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 สามารถอภิปรายผลการวิจัย ได้ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนวัดสันติคีรีธรรม์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 2 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ การวัดและประเมินผล การจัดการเรียนการสอน การพัฒนาหลักสูตร และการนิเทศการศึกษา ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าการดำเนินงานด้านวิชาการยังไม่บรรลุถึงระดับที่มีประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งอาจมีปัจจัยหลายด้านที่ส่งผลต่อคุณภาพของการบริหาร เช่น ความรู้ความเข้าใจของบุคลากร ทรัพยากรที่สนับสนุน และการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ที่ผลเป็นเช่นนี้เนื่องจากการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนจำเป็นต้องเริ่มจากการสร้างกลไกการบริหารงานวิชาการที่ชัดเจน ใช้กระบวนการ PDCA อย่างต่อเนื่อง เสริมสร้างความรู้ความสามารถของครูในการวางแผนและประเมินผล รวมถึงการจัดสรรทรัพยากรและสื่อการเรียนการสอนให้เพียงพอ เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนมีคุณภาพและตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนได้อย่างแท้จริง ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับงานวิจัยต่างประเทศ เช่น Grossman (2009) พบว่าการพัฒนาครูให้เป็นมืออาชีพและการนิเทศการศึกษาอย่างต่อเนื่องช่วยให้การบริหารงานวิชาการมีประสิทธิภาพ และ Misty (2007) ชี้ว่าการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารงานวิชาการช่วยเพิ่มผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน ขณะที่คน สิริโชคเจริญ (2565) ได้เสนอว่าการบริหารงานวิชาการควรดำเนินตามวงจรคุณภาพ (PDCA) ซึ่งครอบคลุมการวางแผน การดำเนินการ การตรวจสอบ และการปรับปรุงแก้ไข ทำให้ข้อเสนอมีฐานข้อมูลเชิงประจักษ์รองรับ และมีความน่าเชื่อถือในการนำไปใช้พัฒนาการบริหารงานวิชาการให้เกิดประสิทธิภาพสูงขึ้น นอกจากนี้ กระทรวงศึกษาธิการ (2556) ยังได้กำหนดขอบเขตของการบริหารงานวิชาการไว้อย่างครอบคลุม เช่น การวางแผน การจัดการเรียนการสอน การพัฒนาหลักสูตร การประเมินผล ฯลฯ ซึ่งการที่โรงเรียนดำเนินการอยู่ในระดับปานกลาง อาจแสดงถึงการที่ยังไม่สามารถขับเคลื่อนทั้ง 4 ด้านได้อย่างเป็น

ระบบ หรือชาดกลไก PDCA (Plan-Do-Check-Act) ที่เชื่อมโยงต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพตามแนวคิดของ เดมมิ่ง ที่ปรากฏในกรอบแนวคิดของการวิจัยครั้งนี้ ในขณะเดียวกัน การที่ผลอยู่ในระดับปานกลางในทุก ด้าน อาจสะท้อนถึงความพยายามในการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของสถานศึกษา แต่ยังขาดการพัฒนาที่ยั่งยืนและต่อเนื่อง ทั้งนี้ สัมมา รณนิตย์ (2560) ได้เสนอว่า การบริหารวิชาการที่มีประสิทธิภาพควรอาศัยการปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ด้วยการทำงานประสานร่วมกันของบุคลากรในโรงเรียน

2. ผลการศึกษาสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนวัดสันติคีรีธรรม์ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด 2 ด้าน คือ ด้านการวัดและประเมินผล และด้านการจัดการเรียนการสอน ที่ผลเป็นเช่นนี้ เนื่องจากผลการศึกษาสภาพที่พึงประสงค์สะท้อนถึงความตระหนักและความคาดหวังของครูและผู้บริหาร ต่อการพัฒนาการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล การนิเทศการศึกษา และการพัฒนาหลักสูตร แม้ว่าสภาพปัจจุบันอาจยังอยู่ในระดับปานกลาง แต่ความต้องการสูงสุดด้านเหล่านี้ชี้ให้เห็นถึงความมุ่งมั่นที่จะพัฒนางานวิชาการอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ การบรรลุสภาพที่พึงประสงค์นี้จำเป็นต้องมีการสร้างกลไกสนับสนุน เช่น การนิเทศและพัฒนาครูอย่างสม่ำเสมอ การปรับปรุงหลักสูตร และการใช้เทคนิคการวัดและประเมินผลที่หลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาทั้งด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติอย่างแท้จริง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยต่างประเทศ Grossman (2009) ที่ชี้ว่าการพัฒนาครูให้เป็นมืออาชีพและการนิเทศ การศึกษาช่วยให้การบริหารงานวิชาการมีประสิทธิภาพ ขณะที่ Kenneth (2010) เน้นว่าการออกแบบระบบบริหารงานวิชาการให้เป็นระบบและมีการประเมินผลต่อเนื่อง ส่งผลให้คะแนนผลสัมฤทธิ์นักเรียนสูงขึ้น ทั้งยังสอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ (2556) และสัมมา รณนิตย์ (2560) ที่ชี้ว่า ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการนั้น ต้องให้ความสำคัญกับการจัดการเรียนการสอนอย่างมีคุณภาพ และการวัดผล ที่ครอบคลุมตามมาตรฐานการเรียนรู้ ในด้านการวัดและประเมินผล ซึ่งได้รับการประเมินว่าสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด เป็นผลจากความตระหนักว่า การวัดและประเมินผลเป็นองค์ประกอบสำคัญของวงจรการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้าน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ กระทรวงศึกษาธิการ (2552) ที่เน้นให้การวัดและประเมินผลต้องครอบคลุมด้านความรู้ ทักษะ เจตคติ และต้องใช้เทคนิคที่หลากหลาย เพื่อให้ข้อมูลสะท้อนคุณภาพของการเรียนรู้ได้อย่างแท้จริง และในด้านการจัดการเรียนการสอน ก็ได้รับการประเมินในระดับมากที่สุด แสดงให้เห็นถึงความคาดหวังต่อกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถคิดวิเคราะห์ มีปฏิสัมพันธ์ และพัฒนาตนเองได้ตามศักยภาพ ซึ่งเป็นแนวทางที่สอดคล้องกับแนวคิดของ ขวัญชัย ขั้วนา และธารทิพย์ ขั้วนา (2562) ที่ระบุว่าจัดการจัดการเรียนการสอนควรมุ่งเน้นการเรียนรู้จากประสบการณ์จริงและการใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ในขณะที่ ด้านการนิเทศการศึกษา และ ด้านการพัฒนาหลักสูตร อยู่ในระดับมาก แสดงถึงความคาดหวังที่ต้องการให้มีการพัฒนาวิชาการอย่างเป็นระบบ ผ่านการนิเทศที่ต่อเนื่องและมีคุณภาพ รวมถึงการพัฒนาหลักสูตรที่สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนและความต้องการของผู้เรียน ซึ่งเป็นไปตามข้อเสนอของกระทรวงศึกษาธิการ (2551) และ รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2554) ที่เห็นว่าโรงเรียนควร

มีบทบาทในการพัฒนาหลักสูตรอย่างมีส่วนร่วมและต่อเนื่อง รวมถึงการพัฒนาครูให้เข้าใจแนวทางการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับเป้าหมายของหลักสูตร

3. ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนวัดสันติคีรีรัมย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 2 ในภาพรวมพบว่ามีค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI modified) เท่ากับ 0.43 ซึ่งอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านการพัฒนาหลักสูตรและด้านการนิเทศการศึกษา มีดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด รองลงมา คือ ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผลมีค่าดัชนีต่ำที่สุด ที่ผลเป็นเช่นนี้เนื่องจากความตระหนักและความมุ่งมั่นของครูและผู้บริหารต่อการพัฒนางานวิชาการ แม้ว่าสภาพปัจจุบันจะยังมีข้อจำกัดด้านทรัพยากรและบุคลากร แต่ความต้องการสูงสุดในด้านการพัฒนาหลักสูตรและการนิเทศการศึกษาชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการสร้างกลไกสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง เช่น การนิเทศแบบมีส่วนร่วม การพัฒนาครูเชิงลึก และการปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน เพื่อให้การบริหารงานวิชาการเกิดผลอย่างแท้จริงและยั่งยืน ซึ่งแสดงให้เห็นถึงลำดับความสำคัญของการพัฒนาในแต่ละด้านตามความต้องการของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องภายในโรงเรียน ในส่วนของด้านการวัดและประเมินผล แม้จะมีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นต่ำที่สุด แต่ก็ยังสะท้อนให้เห็นว่าบุคลากรทางการศึกษาตระหนักถึงความสำคัญของการวัดผลที่มีคุณภาพ โดยเฉพาะการวัดผลที่สะท้อนความรู้ ทักษะ และเจตคติของผู้เรียนอย่างรอบด้าน และใช้วิธีการที่หลากหลาย มีความเที่ยงตรงและยุติธรรม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552; สันติ บุญภิรมย์, 2552) ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางที่พัฒนาขึ้นในข้อ 2.2 ที่เน้นการวางแผนและดำเนินงานด้านการประเมินผลที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ในด้านการจัดการเรียนการสอน ซึ่งถือเป็นหัวใจของงานวิชาการ มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นในระดับสูงเช่นกัน สะท้อนถึงความต้องการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ให้หลากหลายและตอบสนองต่อศักยภาพของผู้เรียน โดยเฉพาะการออกแบบกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (Active Learning) และส่งเสริมความร่วมมือระหว่างครูกับนักเรียน (ขวัญชัย ช้วนา และธารทิพย์ ช้วนา, 2562) ซึ่งสอดคล้องกับผลในข้อ 1.2 และแนวทางการดำเนินงานในข้อ 2.2.2 ที่ให้ความสำคัญกับบทบาทของครูในการปรับกระบวนการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับบริบทโรงเรียน สำหรับด้านการพัฒนาหลักสูตรและการนิเทศการศึกษา ซึ่งมีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด สะท้อนว่าบุคลากรในโรงเรียนเล็งเห็นว่าหลักสูตรสถานศึกษายังไม่สามารถตอบโจทย์ความต้องการของผู้เรียนและบริบทท้องถิ่นได้อย่างเต็มที่ รวมถึงการนิเทศที่ดำเนินอยู่ในปัจจุบันยังไม่เอื้อต่อการพัฒนาครูในเชิงลึก แนวทางที่ดีควรมุ่งเน้นการนิเทศแบบมีส่วนร่วม และเน้นการพัฒนาอย่างสร้างสรรค์ เช่น การใช้เวที PLC การโค้ชชิ่ง และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ตามแนวทางที่ปรากฏในข้อ 2.1 และ 2.2 (กมล ภูประเสริฐ, 2544 : 9-16, กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) ซึ่งสอดคล้องผลการศึกษาของ Grossman (2009) ที่ชี้ว่าการนิเทศต่อเนื่องช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ โดยภาพรวม ความต้องการจำเป็นที่พบในทั้งสี่ด้าน แสดงให้เห็นถึงความเชื่อมโยงกับสภาพปัจจุบันที่ยังมีข้อจำกัด (ข้อ 1.1) และสภาพที่พึงประสงค์ที่อยู่ในระดับสูง (ข้อ 1.2) ส่งผลให้ความจำเป็นในการพัฒนาแนวทางบริหารงานวิชาการจึงมีความชัดเจน ครอบคลุม และสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน ทั้งนี้

การยกระดับคุณภาพงานวิชาการควรดำเนินการอย่างบูรณาการในทุกด้าน โดยใช้วงจร PDCA เป็นกรอบแนวทาง เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและยั่งยืนตามเป้าหมายทางการศึกษาในยุคปัจจุบัน

4. ผลการพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้วงจรคุณภาพ (PDCA) ของโรงเรียนวัดสันติคีรีรัมย์ พบว่า แนวทางที่พัฒนาขึ้นมีความครบถ้วนในทุกองค์ประกอบของงานวิชาการ ทั้งในด้านการวัดและประเมินผล การจัดการเรียนการสอน การพัฒนาหลักสูตร และการนิเทศการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดวงจรคุณภาพ PDCA (Plan-Do-Check-Act) อันเป็นกระบวนการที่ช่วยให้การบริหารจัดการเป็นระบบ มีการวางแผน ปฏิบัติ ตรวจสอบ และปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง ที่เป็นเช่นนี้เพราะการนำวงจร PDCA มาใช้ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนไม่เพียงสร้างกรอบการทำงานที่ชัดเจนและต่อเนื่อง แต่ยังช่วยให้ครูและบุคลากรมีส่วนร่วมในการวางแผน ปฏิบัติ และปรับปรุงกระบวนการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ ทำให้การพัฒนาผู้เรียนสอดคล้องกับศักยภาพและความต้องการจริงของนักเรียน รวมทั้งเอื้อต่อการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในทุกกลุ่มสาระอย่างยั่งยืน ซึ่ง Deming (2004) และสมศักดิ์ สินธุระเวชญ์ (2552) ได้เสนอไว้ว่า วงจร PDCA เป็นกรอบแนวคิดที่ช่วยส่งเสริมการบริหารจัดการงานในทุกระดับได้อย่างมีประสิทธิภาพ เมื่อพิจารณาในภาพรวม แนวทางที่พัฒนาขึ้นสามารถตอบสนองต่อ บริบทของโรงเรียนวัดสันติคีรีรัมย์ ได้อย่างเหมาะสม เนื่องจากโรงเรียนมีข้อจำกัดด้านทรัพยากร และยังคงประสบปัญหาด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในหลายกลุ่มสาระ จากรายงานผลการสอบ O-NET และ NT ของปีการศึกษา 2566 พบว่าคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนอยู่ในระดับต่ำกว่าระดับเขตและประเทศ การนำวงจร PDCA มาใช้จึงเป็นการวางรากฐานการบริหารที่ชัดเจน ส่งเสริมให้การดำเนินงานทางวิชาการเป็นระบบ และนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ได้อย่างยั่งยืน แนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยต่างประเทศ เช่น Misty (2007) ที่พบว่าการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและชุมชนช่วยยกระดับผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน และ Kenneth (2010) ที่ชี้ว่าการออกแบบระบบบริหารงานวิชาการให้เป็นระบบและมีการประเมินผลต่อเนื่องช่วยเพิ่มผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน นอกจากนี้ ผลการประเมินแนวทางที่พัฒนาขึ้น โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน พบว่า มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด ในทุกองค์ประกอบ ทั้งด้านหลักการ เนื้อหา กระบวนการดำเนินงาน และการประเมินผล ซึ่งสอดคล้องกับคุณลักษณะที่ดีของแนวทางสอดคล้องกับการวิจัยของ ประสิทธิ์ ตงยั้งศิริ (2544), สุบิน อ้อสุวรรณ (2544) และวรรณรี ปทุมมาศ (2546) กล่าวไว้ว่า แนวทางที่ดีจะต้องสามารถปฏิบัติได้จริง และสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน กล่าวโดยสรุป แนวทางการบริหารงานวิชาการที่พัฒนาขึ้นโดยใช้วงจรคุณภาพ PDCA ไม่เพียงช่วยให้การบริหารมีทิศทางและประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น แต่ยังส่งผลให้เกิดการมีส่วนร่วมของครู การพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง และการยกระดับผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนอย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับนโยบายการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ และเป้าหมายของการศึกษาในศตวรรษที่ 21 อย่างแท้จริง

5. จากผลตรวจสอบและยืนยันความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารงานวิชาการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้วงจรคุณภาพ (PDCA) ของโรงเรียนวัดสันติคีรีรัมย์

พบว่า แนวทางที่พัฒนาขึ้นได้รับการประเมินว่าอยู่ในระดับมาก ทั้งในภาพรวมและรายด้าน สะท้อนให้เห็นว่าแนวทางดังกล่าวมีความสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน และสามารถนำไปใช้ได้จริงในทางปฏิบัติ ทั้งนี้ ผลการประเมินดังกล่าวมีความสอดคล้องกับแนวทางที่ได้จากการศึกษาวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practices) และหลักการบริหารตามวงจรคุณภาพ PDCA ซึ่งเน้นการวางแผนอย่างเป็นระบบ การดำเนินการที่มีประสิทธิภาพ การตรวจสอบผลด้วยข้อมูลจริง และการปรับปรุงต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน ในด้านการวัดผลและประเมินผล แนวทางที่พัฒนาขึ้นเน้นการใช้เครื่องมือวัดที่หลากหลาย เช่น แฟ้มสะสมงาน การสังเกตพฤติกรรม และการประเมินตนเอง ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากแนวทางที่พัฒนาขึ้นไม่เพียงสอดคล้องกับทฤษฎีและหลักปฏิบัติที่ดีเท่านั้น แต่ยังสามารถปรับใช้ในบริบทจริงของโรงเรียนวัดสันติคีรีรมย์ได้อย่างเหมาะสม เนื่องจากเน้นความยืดหยุ่น การมีส่วนร่วมของครู และการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่เดิมให้เกิดประโยชน์สูงสุด ส่งผลให้การพัฒนาผู้เรียนและการบริหารงานวิชาการมีความต่อเนื่องและยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Black & Wiliam (1998) และ Earl (2003) ที่เสนอว่าการประเมินเพื่อการเรียนรู้ (Assessment for Learning) เป็นเครื่องมือสำคัญในการส่งเสริมพัฒนาการของผู้เรียน และการสร้างคุณภาพในการจัดการเรียนรู้ แนวทางนี้ยังมีความเหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนวัดสันติคีรีรมย์ เนื่องจากไม่จำเป็นต้องใช้ทรัพยากรจำนวนมาก และสามารถดำเนินการโดยอาศัยความสามารถของครูที่มีอยู่เดิมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในด้านการจัดการเรียนการสอน แนวทางที่ได้รับการพัฒนาและประเมินว่าสามารถนำไปใช้ได้จริงอย่างเหมาะสม เนื่องจากมุ่งเน้นการเรียนรู้ที่มีผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง การใช้ Active Learning และการบูรณาการทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 เช่น การคิดวิเคราะห์ การสื่อสาร และการแก้ปัญหา ซึ่งสอดคล้องกับกรอบแนวคิดของ Trilling & Fadel (2009) และ P21 Framework (2019) อีกทั้งโรงเรียนมีความพร้อมในการสนับสนุนการใช้สื่อและนวัตกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย รวมถึงครูมีความสามารถในการปรับใช้กระบวนการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียน ในด้านการพัฒนาหลักสูตร แนวทางนี้เน้นการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้มีความยืดหยุ่น และสามารถปรับเปลี่ยนตามบริบทของท้องถิ่น รวมถึงความต้องการของผู้เรียนในพื้นที่ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด “หลักสูตรฐานสมรรถนะ” และ “หลักสูตรเชิงบริบท (Context-based Curriculum)” ตามแนวทางของ UNESCO (2015) โดยเน้นการมีส่วนร่วมของครูในการออกแบบหลักสูตร และสามารถนำไปปฏิบัติได้จริงในบริบทที่มีทรัพยากรจำกัด ทั้งยังสามารถวางแผนพัฒนาอย่างเป็นระบบในระยะยาวได้ และด้านการนิเทศการศึกษา ผลการประเมินแสดงให้เห็นว่าแนวทางนิเทศเชิงพัฒนาแบบมีส่วนร่วม เช่น การใช้กระบวนการ PLC การโค้ชครูรายบุคคล และการสังเกตการสอน ได้รับการยอมรับว่าเหมาะสมและเป็นไปได้จริงในบริบทของโรงเรียน ทั้งนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ Knight (2007) และ Sergiovanni (2001) ที่กล่าวว่า ผู้บริหารควรทำหน้าที่เป็นผู้นำทางวิชาการและโค้ชที่ส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันภายในองค์กร โดยเฉพาะในบริบทโรงเรียนขนาดเล็ก การนิเทศแบบไม่เป็นการและเอื้อต่อความสัมพันธ์ในทางสร้างสรรค์จะช่วยเสริมสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ และความไว้วางใจระหว่างครูกับผู้บริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงสรุปได้ว่าแนวทางที่พัฒนาขึ้นนี้ได้รับการประเมินว่า “เหมาะสม” และ “เป็นไปได้” ในทุกองค์ประกอบ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงศักยภาพของแนวทางในการนำไป

ปรับใช้เพื่อพัฒนาคุณภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนวัดสันติคีรีธรรม์ได้อย่างแท้จริง อีกทั้งยังสอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ และสนับสนุนเป้าหมายของการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เน้นการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนอย่างรอบด้านในศตวรรษที่ 21

ข้อเสนอแนะการวิจัย

ผลจากการศึกษา เรื่อง การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้วงจรคุณภาพ (PDCA) ของโรงเรียนวัดสันติคีรีธรรม์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูควรนำแนวทางการบริหารงานวิชาการที่พัฒนาขึ้นไปประยุกต์ใช้ในการวางแผนและดำเนินการด้านวิชาการอย่างเป็นระบบ โดยยึดหลักวงจรคุณภาพ PDCA เพื่อให้การดำเนินงานมีความต่อเนื่อง ชัดเจน และสามารถตรวจสอบได้

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดกิจกรรมพัฒนาศักยภาพครูในด้านการใช้ข้อมูลผลสัมฤทธิ์เพื่อการออกแบบการเรียนรู้รายบุคคล การจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning และการใช้เครื่องมือวัดผลที่หลากหลาย เพื่อให้การนำแนวทางไปใช้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

1.3 ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้เกิดวัฒนธรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในโรงเรียนผ่านเวที PLC อย่างต่อเนื่อง เพื่อสนับสนุนการนิเทศเชิงพัฒนา และสร้างพื้นที่แห่งการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างครูและผู้บริหาร

1.4 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรพิจารณานำแนวทางที่ได้จากการวิจัยไปเป็นต้นแบบในการพัฒนาระบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนอื่นในเขตพื้นที่ที่มีบริบทใกล้เคียง โดยอาจจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ หรือสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างโรงเรียน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษานำแนวทางที่พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้ในโรงเรียนอื่นที่มีลักษณะหรือบริบทแตกต่างกัน เช่น โรงเรียนขนาดใหญ่หรือโรงเรียนในเขตเมือง เพื่อศึกษาความเหมาะสม และความเป็นไปได้ในการประยุกต์ใช้แนวทางในบริบทที่หลากหลาย

2.2 ควรศึกษาผลลัพธ์เชิงคุณภาพและเชิงปริมาณของการนำนวัตกรรมหรือแนวทางการบริหารวิชาการไปใช้จริงในระยะเวลาอย่างน้อย 1 ปีการศึกษา เพื่อให้สามารถประเมินประสิทธิผลและผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนได้อย่างลึกซึ้ง

2.3 ควรศึกษาพัฒนาแนวทางการนิเทศการศึกษาเชิงลึกโดยเน้นการโค้ชครูแบบรายบุคคล (Instructional Coaching) และศึกษาผลต่อความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครู เพื่อเพิ่มมิติด้านการพัฒนาครูในระยะยาว

2.4 ควรศึกษาปัจจัยสนับสนุนและอุปสรรคในการดำเนินการตามแนวทาง PDCA ในบริบทของโรงเรียนขนาดเล็ก เพื่อหาแนวทางปรับปรุงเพิ่มเติมให้เหมาะสมกับบริบทของแต่ละพื้นที่มากยิ่งขึ้น

องค์ความรู้ใหม่

การพัฒนาคุณภาพการศึกษาจำเป็นต้องอาศัยการบริหารวิชาการอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง แนวคิดวงจรคุณภาพ PDCA (Plan-Do-Check-Act) สามารถนำมาใช้เป็นเครื่องมือสำคัญ Plan คือ การวางแผนหลักสูตรและเป้าหมายให้สอดคล้องกับผู้เรียนและมาตรฐาน Do คือ การจัดการเรียนการสอนตามแผนที่กำหนด พร้อมนวัตกรรมการเรียนรู้ Check คือ การติดตามและประเมินผลทั้งระดับผู้เรียน ครู และโรงเรียน Act คือ การปรับปรุงและพัฒนาจากผลการประเมินเพื่อยกระดับคุณภาพอย่างต่อเนื่อง การบูรณาการ PDCA เข้ากับการบริหารช่วยให้โรงเรียนตอบสนองปัญหาได้ตรงจุด นอกจากนี้ยังเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของครู บุคลากร และผู้ปกครอง ผลลัพธ์คือการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาและเพิ่มศักยภาพผู้เรียนให้สามารถแข่งขันได้ในระดับสากลอย่างยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- กมล ภูประเสริฐ. (2544). *การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: ทิพย์พับบลิเคชั่น.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การค้ำ กระทรวงศึกษาธิการ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). *รายงานผลการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษาประจำปีการศึกษา 2552*. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2556). *คู่มือการบริหารงานวิชาการ (เอกสารอัดสำเนา)*. กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2563). *แผนยุทธศาสตร์กระทรวงศึกษาธิการ (พ.ศ. 2563-2565)*. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.
- ขวัญชัย ช้วน และธารทิพย์ ช้วน. (2562). การจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. *วารสารบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*, 16(73), 13-22.

เอกสารอ้างอิง (ต่อ)

- คณน สิริโชคเจริญ. (2565). *การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการโดยใช้วงจรคุณภาพ สำหรับสถานศึกษาสังกัดเทศบาลตำบลในจังหวัดมหาสารคาม*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ขารี มณีศรี. (2552). *การบริหารงานวิชาการของโรงเรียน*. (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: โสภณการพิมพ์.

- ชูชาติ พ่วงสมจิตร. (2561). แนวคิดการบริหารงานวิชาการและทรัพยากรการศึกษา ในประมวลสาระชุดวิชา
การบริหารวิชาการและทรัพยากรการศึกษา. (น.2- 18) นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- ปรียาภรณ์ ตั้งคุณานันต์. (2562). การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน.
กรุงเทพมหานคร: หจก.มินิ ซัพพลาย.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพฯ : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- พงศกร อุดลพิทยานุรักษ์, และ นันทรัตน์ เจริญกุล. (2561). การบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาด
เล็ก ตามแนวคิดเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน. *An Online Journal of
Education*, 13(2), 316–329.
- มูนา จารง. (2560). การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะครูผู้สอนในศูนย์เครือข่าย
ตลิ่งชัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหา
บัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560. (2560). ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 134 ตอนที่ 40 ก,
หน้า 1 – 94
- รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ. (2554). การบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (พิมพ์ครั้งที่ 5). สงขลา : นำ
ศิลป์.
- วรณาริ ปทุมมาศ. (2546). การนำเสนอแนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ในการจัดการศึกษาของ
โรงเรียนประถมศึกษา ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสระบุรี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรม
หาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- สมศักดิ์ สิ้นธุระเวชญ์. (2552). การประเมินผล. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช.
- สันติ บุญภิรมย์. (2552). การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพฯ:บุ๊คพอยท์.
- สัมมา รณิธย์. (2560). หลักทฤษฎีและปฏิบัติการบริหารการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่าง.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2563). แนวทางการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา.
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. (2560). รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. กรุงเทพฯ:
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา.
- สาวิตรี สิทธิชัยกานต์, และ ลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์. (2562). บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการ
บริหารงานวิชาการเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1. วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์, 18(2), 19–30.

เอกสารอ้างอิง (ต่อ)

- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 (พิมพ์ครั้งที่ 2).
กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

- สุขสันต์ สุขสงคราม. (2564). แนวคิดการบริหารแบบวงจรคุณภาพ (PDCA) กับการบริหารแบบพระพุทธรูป. *วารสารธรรมวัตร*, 2(1), 39-49.
- สุบิน อัสวรรณ. (2544). *คุณลักษณะที่ดีของแนวทาง*. พระนครศรีอยุธยา: โรงเรียนลาดชะโด.
- อุทัย บุญประเสริฐ. (2540). *หลักสูตรและการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน*. กรุงเทพฯ : เอสดีเพรส.
- Black, P., & Wiliam, D. (1998). Inside the black box : Raising standards through classroom assessment. *Phi Delta Kappan*, 80(2), 139–148.
- Earl, L. M. (2003). *Assessment as learning : Using classroom assessment to maximise student learning*. Thousand Oaks, CA : Corwin Press.
- Grossman, P. (2009). Teaching Practice: A Cross-Professional Perspective. *Teachers College Record*, 111(9), 2055-2100.
- Kenneth, D. (2010). The development of an academic administration system to improve student achievement scores in elementary schools in the United States. *Journal of Educational Administration and Management*, 5(2), 123–135.
- Knight, J. (2007). *Instructional coaching : A partnership approach to improving instruction*. Thousand Oaks, CA : Corwin Press.
- Misty, J. (2007). The development of an academic administration in primary schools in Virginia, USA. *International Journal of Educational Leadership and Management*, 3(1), 45–58.
- P21 Framework. (2019). *Framework for 21st century learning*. [https : //www.p21.org/our-work/p21-framework](https://www.p21.org/our-work/p21-framework).
- Sergiovanni, T. J. (2001). *The principalship: A reflective practice perspective* (4th ed.). Boston : Allyn & Bacon.
- Sumarsono, S., Sumaryono, M., & Wijayanti, A. (2019). Academic management in improving the quality of education in Madrasah Aliyah. *Journal of Educational Management*, 8(1), 78–90.
- Trilling, B., & Fadel, C. (2009). *21st century learning skills : Learning for the real world*. San Francisco, CA : Jossey-Bass.